

Jan Kochanowski
Wróżki

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Jan Kochanowski *Dzieła*

oprac. Aleksandra Ćwiklińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-01-6

1: WROZKI

2: IANA

3: KOCHANOWSKIEGO

grafika

4: W Kráko. w Drukárni Łázá.

5: Roku Páńfkiégo/ 1587.

strona: 16

grafika

16

1: **N**ie fráfuy fobie/ Mikołáiu/ głowy/

2: Kto ma być Królem: iuz dekrét gotowy

3: Przed Bogiem leży: nie piórem píány/

4: Lecz w diámenćie twárdym wykowány.

5: Nie zpól lub nocy/ lud dnia: ne ze wíchodu/

6: Ani czekaymy páná od zachodu:

7: Ten królem będzie/ kogo Bóg miánuie/

8: Latwie ón ludzkie fercá fpráktykuie.

9: Tenże nam/ mimo znáiomfzé fąśiády/

10: W śmiech obróćiwfzy náfze płóné rády/

11: Przywiódł był Krolá z dálekiéy kráiny/

12: Po którym wrychle miał wśiéść kto iny.

13: Gdzie ony złoté góry nie przebráné?

14: Gdzie Gafzkonowie? y woyfká vbráné?

15: W co pofzły dźiálá/ y náfze turnieie?

16: Wiátrem nádźiané puknęły nádźieie.

17: Fortuná nawy ná morzu fpráwuie/

18: Fortuná w bitwách zwycięftwem fzfáfue:

19: Onéy rákofze/ y Séymy fłucháią:

20: A ludzkie rády wfpák fye obráćaią.

- 21: Precz králfómówce: wywody ná łtronę:
22: A my gdzie w polu ná łłupie koronę
23: Záwieśmy złotą: iefli nie mędrłżému/
24: Niech ią da łczęścié przynamniéy rętłżému. [grafika](#)

Iáfnie

strona: 17

17

[grafika](#)

- 1: Iáfnie Wielmoznému Pánu á Pánu,
2: IE^{go} MSCI,
3: PANV IENDRZEIOWI, HRABI
4: ná Tęczynie, Woiewodzie
5: Krákowskiému etc. etc.
6: Ian Iánufzowłki Lázárzowic, fluzby fwé
7: nanizłżé, w miłóściwą
8: łáfkę záléca.

- 9: Iedząc/ in turbulentissimo hoc rer^{um}
10: omnium łtatu, Iáfnie Wielmożny á
11: mnie Miłóściwy Pánie/ że nietyl=
12: ko włzytká rzeczpołpolita krześcián
13: łka/ ále y miła oyczyzná náłzá/ któ=
14: réyefmy włzyłcy wiele powinni/
15: turbine et procellis vndique agitatur: á boiác fye/ by=
16: łmy zás y łámi łobie/ y iéy w czym winni niezofłáli/
17: tę máłą wrózkę Ianá Kochánowłkiégo oné^{go} wiel=
18: kiégo/ którégo nam śmierć zálófna dłužéy záyżrzá=
19: łá/ á tym zálófniéyłza/ że y iedynégo połthumá zá
20: nim porwálá/ połyłam W.M. memu Miłóści=
<http://rcin.org.pl>

21: wému Pánu/ iáko *patri patriæ, et legum paternar^{um}*

22: *custodi vigilantissimo*: Widząc że po wielkiéy czę=

C 2

ści

strona: 18

18

Praefácia.

1: ści czálowi teraznieyżému służy: áby częścią przy=

2: pátrować fye wzyfscy mogli/ przyczynie vpadku téy

3: miłéy oyczyzny náležy: częścią też iefli być może/ in

4: *clinatam et penè cadentem patriæ fortunam, rati-*

5: *onibus et confilijs falutaribus* rátowáli/ á temu w

6: czás zábiegáli/ by to *incendium armorum*, które

7: *pafsim* po wzyfłtkim krześciánłtwie fye roznośi/ do

8: Polfki też pożarem iáko nieprzyfzło: a oóbliwie/ á=

9: by *defuncto vno*, tym rychléy *vicem illius expleat*

10: *alter*: gdyż/ iefli wczym/ tedy *in principis et ciui^{um}*

11: *incolumitate Reipub. falus confiftit*. Profzę tedy á=

12: by W.M. mój Miłóściwy Pan tym befpieczeń=

13: łtwem moim nieobrázáiac fye/ tę zábawkę málu=

14: czką którą połyłam/ z Miłóściwą łáfką przyiac/ y

15: mym Miłóściwym Pánem y obrońcą być ra=

16: czył: którégó Miłóściwéy łálce y obronie

17: pilnie fye zálecám. Dat: w

18: Krak: 15. dniá Máia

19: 1587.

Wro=

strona: 19

19

1: WROZKI

2: IANA KOCHANOWSKIEGO.

3: Ziemiánin á Pleban.

4: ZIEMIANIN.

- 5: **C** O to ieft X. Plebanie/ że tak bárzo
6: źle tufzyćie Rzeczypośpolitéy náńzéy?
7: P. Nie iednoćiem ia łam táki/ mój
8: Pánie/ ále wśzyjćycy to ludźie tak máli
9: iáko y wielcy wobec mówią/ źefmy
10: zginęli: á bych dobrze żadnéy przyczyny ná to po=
11: wiedźiec nie vmiał/ iedno że tak ieft głos pośpolity/
12: tedy iednák y téy łáméy wróżki lekce nam pokłá=
13: dáć nie potrzebá. Abowiém od dawnych wieków
14: iuż fye temu ludźie przypátrzyli/ y przyślycháli/ że ná
15: cokolwiek iednośtáynie wśzyfcy fye zezwaláią/ to
16: trudno chybić ma: y ztąd vrófl ón głos náwołány:
17: *Vox populi, vox Dei.* A ná koniec/ y Philośpoho=
18: wie którzy nieládá ná czym fye wiéřzáli/ ále prawdy
19: tak iáko kłębka po nići řzukáli/ chcąc to rozumem
20: wywieść/ że Bóg ieft/ tym fye naprzód zákłádáli/

C iij

że fye

strona: 20

20

Wróżki

- 1: że fye ná to wśzyftki á wśzyftki źiemłkié národy ze=
2: zwaláią/ á żaden tak gruby nie ieft/ któryby Bogá
3: iákokolwiek nie wyznawał. Z. Prawdác ieft/ źec

4: ludzióm iákoś ferce vpádło/ co y mnie fáme⁶⁰ nieprá
5: wie ćiefzy: ále odłóżywfyz té wróžki ná ftronę (iáko
6: ié ty zowiełz) chćiałbych od ćiebie co gruntowniey=
7: fzego fłyfzeć. P. Mówić o przyfłzłych rzeczách/ mój
8: pánie/ to fá wfyzftko wróžki/ ábowiém Bóg mo=
9: cen wfyzftko iáko chce obróćić: wfyzákże iż to ieft ná
10: ten czás wola twoiá/ powiém ia/ co w téy mierze
11: o rzecypofpolitéy náfzéy rozumiém. Vpadáią rze=
12: czypofolité/ iáko y kážda rzecz wfyzelka/ abo prze
13: wnątrzną/ ábo prze zwiérzchnią przyczynę. Zwiérz=
14: chnia przyczyná ieft gwałt/ lubo nieprzyiaciel po=
15: ftronny. Wnątrzných zda fye być więcýy/ ále wfyz=
16: ftki niemal/ iáko ftrumienié do głównéy rzeki/ ták
17: do niezgody fye ćiągną/ zá którą rzecypofpolité ni=
18: fczey. Bo w roftręku/ álbo fá má od fwych fił rzecz
19: poſpolita vpáść muſi/ co fye Rzymſkiéy doftáło:
20: álbo w nieprzyaciélfkié ręce przyydzie/ iáko Grécia
21: zá niedawnych lat. Co fye poſtronnych nieprzyia=
22: ciól tydze/ nikt nie ieft ták tępý/ żeby niebaczył/ mie=
23: dzy iákiémi fáfiády ſiedziemy/ y co zá niebefpieczeń
24: ftwo ztąd nád námi wiſi: bo y tym którzy fye nam
25: iáwnie nieprzyacióły ftáwią (prawdá fye rzeć mu=

ſci)

strona: 21

21

Ianá Kochánowſkiego.

1: ſi) odeprzeć niemożemy/ y tych które łobie iákokol=
2: wiek zá przyiacióły poczytamy/ niepráwie fzanuie=
3: my. A o nieworných myſłách náfzých/ niſli co po=
4: cznę mówić/ fłuchaymy piérwýy/ co o roftárgnio=

- 5: nym pánŃtwie ón nawysŃzy pororok powiáda: Om-
6: ne, inquit, regnum in fe diuifum defolabitur: które
7: Ńłowá nie ták dálece Prorockim duchem Ńá powie=
8: dziáné/ iáko wzglédem wŃalnych/ á nieodmiennych
9: przyczyn zniŃzczenia wŃzelákiégo PánŃtwá: Bo iŃ
10: miáŃtá y wŃzyŃtki rzeczypoŃpolité ná zgodŃie naprzód
11: záŃiadáią/ y potym roŃtá/ tedy záŃie niezgodá/ á ro=
12: Ńtyrkiem vpádác muŃzá: bo *Contraria contrarijs fa-*
13: *cilimè diffoluuntur*. To naprzód obaczywŃy/ przy
14: pátrzymyŃz Ńye potym Ńámi Ńobie: ázáŃmy iuŃ te^{Ńo} grū=
15: gruⁿtu rzeczypoŃpolitéy náŃzéy/ ro róŃnémi praw poŃpoli
16: tŃch wykłády/ to wiárámi rozlicznými nieporuŃzŃi?
17: A co Ńye praw tycze/ nie iéŃt rzecz táyna/ z iáká wa=
18: Ńniá/ z iákiémi Ńwary/ y z iákim nákoniec odpowiá=
19: dánim tę Exekucyá ná nogi Ńtáwiaćie: A z Vniéy
20: niewidzę/ byŃćie co inŃzégo do tychmiáŃt z obudwu
21: Ńtron odnieŃŃi/ ieno niechuć/ y waŃni przeciw Ńobie.
22: Z drugiéy Ńtrony Ńebychmy nie tylko w Ńwietckich
23: ale y w duŃnych rzeczách od Ńiebie róŃni byli/ ro=
24: ŃtargnėŃiŃmy Ńye ná dziwné y rozmáite wiáry: kto=
25: ré roŃtárgnienié/ iáká waŃń miedzy ludŃie w noŃi?

Z tąd

strona: 22

22

Wróżki

- 1: Z tąd rozumieć moŃem/ iŃ wŃzyŃtki woyny/ którekol
2: wiek iéŃcze z przodku krzeŃćiánié z pogány wiedli/
3: z niŃkąd niepochođiŃy/ ieno z róŃnoŃci wiáry: áni
4: oné krzeŃćiáńŃkié woŃŃká/ áŃbo wŃalniéy ćmy zebrá=

5: nych zakonników/ tak dálece o Ieruzálem/ álbo o
6: Konftántinopole z Turki/ y z Sáráceny fye bili/ iá=
7: ko o fáme^{g0} Chryftulá więcý/ á o wiárę ie^{g0}. Tę przy
8: rodzoną waśń/ która z różnych wiar idzie/ opuści=
9: wízy pogány/ fámińmy ná fye zátym roftárgnie=
10: niém obroćili: á nietylko/ że Turków w Thráciéy/
11: álbo w Azijéy nie szukamy/ ále fámi z łobą (czego fye
12: Boże pozał) kráwé bytwy zwodźim/ á to wízy=
13: łtko przerózność wiáry. Wielkié tey przekłętwo/
14: iż czego więcý nie rzekę/ záłłużył/ który tak święty
15: związek/ y to chwalebne ziednoczenie miedzy ludź=
16: mi targa: á godźienby/ áby wízyłtki rzeczypołpolité/
17: którerekolwiek cáłość y bełpieczeństwo fwé miłuią/
18: tego práwá przeciwko niemu vżyli/ które ná rozsié=
19: wcę roftyrku/ y łkażcę rzeczypołpolitéy ieft poftáno=
20: wioné. Bo wiárá/ y práwo (zá łáłkę tych dźisíey=
21: łzych nowych Theologów) zda fye iż oboie ku ie=
22: dnému kréfu ciągną/ to ieft/ ku vtwiárdzeniu/ y be=
23: łpieczeństwu rzeczypołpolitych: á kto iedno z tych
24: gwałći/ ten iednáko rzeczypołpolitéy łzkodźi. A co
25: mowię iż tak wiárá iáko y práwo do iedného kréfu

ciągną/

strona: 23

23

Ianá Kochánowfkiego.

1: ciągną/ to ieft/ do vtwiárdzenia rzeczypołpolitéy/
2: tedy to owému nie ieft nic przeciwno/ co więc ode=
3: mnie/ y od inłzych w kościele łłychałz/ iż dla tego P.
4: Bóg iefcze dano przez proroki/ y záś potym przez
5: Syná fwégo wolą fwoię nam obiáwił/ áby z tad

- 6: był poznany y chwalón: bo tá chwałá Páńlka to zá
7: łobą niefie/ iż kiedy wŕzyfcy iednoftáynie Bogá wy=
8: znawác y fluchác bęđziem/ tedy nietylko dułzného
9: błogofławieńtwá/ wedle obietnic nam vczynio=
10: nych/ doftápiem/ ále y rzeczpofpolitá/ co zá zgodá
11: idźie/ mocną/ y obronná ná tym świece łobie/ y
12: łwym potomkóm poftánowiem. Ani łye nam ták
13: łkápie o nieprzebránéy dobroci páńlkiéy/ y łáfcie prze=
14: ćiw rodzáiowi ludzkiému rozumieć godźi/ żeby
15: przepomniawłzy dobrá/ y pożytku náłzého/ łámę tyl
16: ko chwałę łwą ná myśli mieć miał: álbo vbefpie=
17: czywłzy nas o przyłzłym wiecznym blogofławień=
18: łtwie/ żeby téz o tym doczéfny m náłzym żywoćie
19: myłłic niemiał: ále iáko Pan dobrotliwy/ y rodzá=
20: iowi ludzkiému záwždy przychylny/ podał nam ie=
21: dnę drógę/ którém łye trzymáiąc/ y ná świece wpo=
22: rzádku/ y bełpieczeńłtwie wietłzym żyć/ y po ł=
23: mierci wieczného żywotá doftápic możem. A tá
24: iłta drógá/ iefł wiárá náłzá/ á náuká iego świetá. Y
25: nie rzekł nic/ iáko ia rozumiém/ wierze náłzém prze=

D

ćiwného

strona: 24

24

Wróżki

- 1: ćiwného v Ciceroná Scipio/ mieniác to/ iż Bóg
2: nie milłzého ná świece niéma/ iedno zbory porzá=
3: dne poftánowioné: á to łą rzeczpofpolité: bo iż
4: ón rodząy ludzki miłował/ podobieńłtwo że y to/
5: co napiękniefłzého/ y co napożyteczniefłzého ludźie

6: między łobą máią/ rad widzi: A nietylko rad wi-
7: dzi/ ále iáko bączny gość od chudého gołpodarzá w
8: dóm wezwany dołtátku łwého częśc/ ták wiele dla
9: łwój/ iáko y gołpodárłkiéy poczcíwości/ zá łobą niéć
10: kaže: tákże y Bóg/ rozumieiąc/ iż w tym porządny
11: zgromádeniu/ nietylko ludzkie bełpieczeństwo pe=
12: wniefzéz/ ále y chwałá iego gruntowniefza być
13: miálá/ przyłožył fye y łam ku téy łpółeczności/ á
14: praw ludzkich/ y vchwalonych zwyczáiow/ obiá=
15: wieniem łámégo łiebie/ y náuką łwą niebiełką pod=
16: párl/ y rátował. A bowiem iefcze téy rzeczyłpóli=
17: téy áni gruntownéy/ áni porządny zwác możem/
18: gdzie/ boiąc łye kažni/ co práwo w łobie ma/ ludzie
19: łwóy vrząd czynią: bo/ by karánia znikąc mogli/
20: grzełzyliby: ále tám dopiéro bełpieczeństwo iefł/ y
21: rząd dobry/ gdzie ludzie nie dla boiázni iákiéy/ ále z
22: cnoty łwéy dobrze czynią: bo tácy/ by dobrze y kažni
23: vśc mogli/ przedsię źle czynić niebęda/ á to iefł łku=
24: tek wiary. Z tąđ łye tedy znaczyć może/ iż iefcze wię
25: céy ná wierze/ niźli ná práwách porządny rzeczy=

łpólitéy

strona: 25

25

Ianá Kochánowłkiego.

1: łpólitéy należy: bo práwá tylko ná ciálá ludzkie
2: moc máią/ które z przyrodzenia infzym pánóm/ to
3: iefł/ vmyłóm łą podané. Ale wiará myłłi ludzkie
4: łobie łpofabia/ zá czym to idzie/ że y vmyłém/ y ciá=
5: łem ludzkim zaráz władnie/ czego práwá ták dále=
6: ce niemáią/ y to co máią/ bez wiary łłábo dźierzá.

- 7: Kto tedy wiarę zdawną od wżyftkich przyiętą w=
8: zrufza/ (iż fye ku piérwżéy powieści fwéy wrócę)
9: fundámentów rzeczypołpolitéy wzrufza. Co mu
10: tym więcéy zá złé ma być poczytano/ iż czego Bóg
11: rzeczypołpolitéy ku iéy naprawie wżyczyć raczył/ te=
12: go ón fwym niebácznym poftępkim ku iéy fkázie
13: wżywa. Zdáło mi fye zá rzecz potrzebną/ mówiąc o
14: niezgodzie náfzéry/ ná tym mieyfcu nieco fye zábá=
15: wić: á to dla tego/ iż ludzie/ którym to należy/ nie=
16: chcą rozumieć z iakiem niebeftpieczeńftwem rzeczy=
17: połpolitéy ten fpór o wiarę złączón ieft: druga/ áby
18: cí/ którzy teğ rozruchu fą przyczyną/ obaczyli/ iż ten
19: krés rozmnożenia chwały Páńfkíéy/ do którégó fie
20: oni biorą/ dáleko miiáią: abowiém wznofzą roftérk
21: między ludzi/ záczyń pewny vpadek/ iákom to z
22: przodku okazał/ idzie rzeczypołpolitéy: á ftráciwży
23: rzeczypołpolitą/ niewiém iáką oni chwałą Páńfką w
24: fwéy głowie buduią: ia infzéry nie widzę/ ieno iáka
25: dziś w Aegiptcie/ w Aziiéy/ w Greciiéy/ iáka tych

D ij

wżyftkich

strona: 26

26

Wróżki

- 1: wżyftkich króleftwách/ które pogánin krześciánóm
2: wydárł/ á wyrzuciwży z kościołów prawdziwą
3: chwałę Páńfką/ Máchometowi fwemu ié poświę=
4: cíł. Z. Spytácby ich kogoby woleli/ Máchometá
5: czy Papiéżá. P. Nic w tym nie wátpię/ żeby fye
6: wiele tákich náłázło/ coby ná Piłatá wołáli. [dimit-](http://rcin.org.pl)

7: te nobis Barabbam. Ale czás nam podobno w rzecz
8: wftąpić/ á okázác to iż do koncá/ czemu fye ia o
9: rzeczpołpolitą nálezę lękam. Z. Y owłzem/ bo tego
10: od ciebie czekam. P. Niepráwie y to znák dobry/
11: mój Pánie/ ná co fye y Sátyr fkárzy/ zefmy ftárych
12: á chwalebnych obyczáiów odftąpili/ á miálto tego
13: ięlifmy fye zbytów/ rofpufty/ wżeteczności/ łákom
14: ftwá/ y temu równia: o tákiéy odmiánie fluchay co
15: mądry ludzie rozumieią. Wychwalić fye niemoże
16: Cicero ná niektórym mieyfcu Wiérfzá Enniufowé=
17: go/ który tak fye v niego czyta: [Moribus antiquis,](#)
18: [ftat res Romana, virisq̄ue.](#) to ieft. Obyczáyami ftaré=
19: mi ftoi rzeczpołpolita Rzymfka/ y mężmi: który
20: wiérfz (mówi Cicero) y krótkością/ y prawą zda
21: fye iákoby z orákulum był wyrzeczón. bo áni ludzie/
22: gdzieby było tych obyczáiów miálto niemiáło/ áni
23: obyczáie/ gdzieby byli tácy ludzie nie rządžili/ nie=
24: mogłyby były álbo záložyc/ álbo tak długo trzymác
25: ták wielkiéy/ ták ſwiątobliwié/ y ták ſzeroko wła

dné y

strona: 27

27

Ianá Kochánowfkiego.

1: dnéy rzeczpołpolitéy. A przeto zá pierwfzych lat
2: onych/ y zwyczaj oyczyfity zacnych ludzi vżywał/ y
3: ftaré obyczáie/ á dawny porządek záchowywáli po=
4: wáżni ludzie. Ale nález wiek wziąwfzy rzeczpołpoli=
5: tą iáko málowánié napiękniefz/ ieno iuż prze ftá=
6: rość niéco zefzłé/ nietylko że go témi fárbami/ które=
7: mi było/ odnowić zániedbał/ ále y tego nie vczynił/

- 8: áby był przynamniéy wizerunk iego/ á zwierzchnié
9: linié záchował. A bowiém co dziś mamy z onych
10: Ítárych obyczáiów/ którými ten powiáda że rzecz
11: Rzymfka Ítoi? które w tákié zániebánié przyfzły/ że
12: nietylko ich nie vzywamy/ ále áni o nich wiémy. A
13: o ludziéch co nam powiedzniec? obyczáie bowiém
14: niedofátkiem ludzi zginęły: z którégó vpadku nie=
15: tylko że mamy liczbę dáć/ ále iáko o głowę mamy
16: Íye Íprawowác: Náfzými bowiém wyfłępy/ nie nie=
17: Íczęściem iákim/ rzeczpoÍpolitá fłowy tylko trzy=
18: mamy/ ále rzeczá iuz Ítráçili. Tu fłyfzłfz co ten mą=
19: dry/ á w rzeczypoÍpolitéy Íwéy godny człowiek o
20: téy Íkázie obyczáiów trzyma/ że ludzi wyfłępné/ á
21: roÍpułtné/ mężobóyce práwie rzeczypoÍpolitéy zo=
22: wie. A ieÍli Ennius prawdę powiádał/ iz Ítáremi
23: obyczáyami Rzymfka rzecz Ítoi/ nie omylił Íye y Ci=
24: cero ná tym/ tuÍzác/ że ten vpadek Ítárych obyczá=
25: iów miał zá fobá y rzeczypoÍpolitá potárgnáć: bo

D iij

iefcze

strona: 28

28

Wróżki

- 1: iefcze zá iego wieku zá tym Ítárych obyczáiów wz=
2: gárdzeniém przyfzli w roÍtyrk Rzymiánie/ w któ=
3: rym iáko wiele ludzi miedzy fobá potráçili/ Ítrách y
4: fłuchác: nákoniec pod Tyránná wpádli/ którégó
5: potym nigdy z íiebie zrzucić niemogli/ áz oná ták
6: wielka/ y ták zacna rzeczypoÍpolita ku temu końco=
7: wi przyfzłá/ że iéy y cień nie zoÍtał. Niegodzi Íye nam

- 8: tedy téy roľpuľty/ y tych dźiśieyľzych zbytków ná=
9: ľzych lekce waźyć: á zwłaczą wiedząc iákich oby=
10: czáiów to ludzie byli/ którzy naprzód tę ľlawną
11: rzeczpoľpolitą zálóżyli/ y dľugo trzymáli: bo regna
12: iisde^m ártibus coⁿferuantur, quibus ab initio parantur.
13: Náyduie ľye w reyeľtrách ľtárych (iź ná ten czás to
14: ľámo przypomnię) wielé vľłánié krolewľkięgo ľoża
15: ľtało/ wielé náľłaniá káftaná/ wielé wino/ kiedy
16: król goście miał/ bo to tám przydano/ wierzę áby
17: ľye wielé zdáło: co/ kiedy dźiś czytamy/ kto iest
18: miedzy námi/ coby ľye temu nie śmiaľ? Ták ľkro=
19: mnie ná ón czás Królowie Polľczy żyli/ żeby tych
20: czáfów y podľy ziemiánin wľtydźiľ ľye ták żyć: Cóz
21: rozumięmy o poľpolitym czľowieku/ kiedy tácy kró
22: lowie byli? Znáć że ná ón czás nie w dľugich obiá=
23: dách/ áni w cudzoźiemľkim pićiu ľczęśćia álbo mni=
24: mánia ľwęgo ludzie pokłádáli/ ále rychléy w trzế=
25: źwości/ a w mierze/ którą ludzióm rycérľkim iest

potrzebna

strona: 29

29

Iana Kochánowľkiego.

- 1: potrzebna. Iź tedy dawnych króľów żywot/ á przy=
2: tym bez pochyby y poddánych mizerny ľye zda prze=
3: ciw náľzym dźiśieyľzym poľpolitym vtrátóm: nie=
4: máľz ľye czemu dźiwowác: bo oni tym iáko ľkázą
5: rzeczpoľpolitęy gárdźili/ ná co my ľye dźiś wyľa=
6: dzamy. Ale w czym tęcz oni znáczni być chćieli/ tym=
7: by ľye nam znimi ná ľztych puśćić/ którym probię=
8: rzem ia ná ten czás być niechcę. Chwałą wľzyľtki

9: historyé Kuryulá Rzymfkiégo/ który siedząc przy
10: ognifku/ á rzepę łobie piekąc/ niechćiał áni poyźrzć
11: ná oné znamięnité dáry/ którym v niego Sámni=
12: towie pokóy odkupić chćieli. Tóźci podobno y oni
13: náłzy cni królowie czynili/ á bóz pochyby y poddáni:
14: w piekárniách śiádáli/ á przedsię nieprzyiaćielóm
15: łwym łrodzy byli. Ale niecháiąc łtárych obyczáiów
16: których iuż w Polfcze niémáľz/ wróćmy łye do dźi=
17: śieyfłych/ dla których y ia po Ciceronie oyczyźnie
18: łwéy źle tułzyc mułżę. Y zda mi łye że rzeczpołoli=
19: ta ma nieiákie podobieńftwo w téy mierze z ciáłem
20: człowieczym: ábowiém co ludźie połpolićie mó=
21: wią/ iż káždy człowiek przed śmierćią łye odmieni/
22: to podobno łtąd idźie/ iż vmyłły ludzkie (iáko me=
23: dykowie powiádáią) *lequuntur temperaturam cor-*
24: *poris*, która póki w łwéy mierze trwa/ á nie iest ná=
25: rułzona/ póty y człowiek obyczáiów zwykłych łye

trzyma.

strona: 30

30

Wróżki.

1: trzyma: Ale łkoro ono zięćie/ y łpólek wilgotności
2: przyrodzonych ná których żywot należy imie łye
3: dźielić/ y płowáć/ tedy y obyczáie ludzkie mułżá łye
4: niéco odmienić: bo iáko łye iuż rzekło/ ciáło á vmyłł
5: máią z łobą porozumienié. Tákże równie y w rze=
6: czypołpolitéy łye dźieie: póki łye oná łwych praw/
7: łwych vchwał łtátecznie trzyma/ póty y ludźie v=
8: rzędu łwégo/ y powinności przełtrzegáią: iáko ná=
9: mniéy rzeczpołpolita ołłábieie/ á z mieyłcá łwégo

- 10: poſtąpi/ wnet y w obyczáiách odmiáná będzie: ie=
11: ſli kárności ná wyftępné nie máłz/ tám bez pochyby
12: wſzeteczność/ y ſwawola pánowác: muſi: ieſli v=
13: rzędy y piérwſzé mieyfcá zá pieniądzmi idą/ tám
14: nie dziw że ludzie ſą chćiwi/ y łákomi: ieſli ćwicze=
15: nia żadného ludzie młodzi niemáią/ tám z prózno=
16: wánia zbytek/ y vtraty roſtą: ieſli zapłáty cnotá
17: niéma/ tám chuc ku fluzbie rzeczypoſpolitéy zgá=
18: ſnać muſi: á nákoniec/ iż wſzyftki iednym ſłowem
19: zámknę/ ieſli międy dobrym/ á międy złym bráku
20: niemáłz/ tám dáleko więcýy złych niźli dobrych bę=
21: dzie: bo z przyrodzenia wſzyfcyfmy ku złoſci ſkłon=
22: ni/ ieſli nas co od niéy nie pohámuie. A miályby
23: nas hámovác práwá/ y ci którzy ſą praw ſtróźmi:
24: czego ieſli nieczynią/ kiedy tedy być zá bom na deſce
25: aż boćian przyleci/ iáko Aefop báie. Acz ták báie/ że

co

strona: 31

31

Ianá Kochánowfkiego.

- 1: co inſzy philoſophowie wiele około odmiány rze=
2: czypoſpolitych piáli/ to iednym przykłádem y kró=
3: tkiemi ſłowy záwiązał. A bowiém za niedbálftwem
4: przełożonych roſcie **contemptus legum**: á kto pod
5: práwem żyć niechce/ ten pod Tyránnem muſi: bo
6: to iuż oſtátni munſztuk ná ſwawolą: Ináczy nie=
7: wyſiedziałby ſie przed nią/ iáko y piérwéy przed Gi
8: gánti y Bóg w niebie. Zlé tedy á ſwowlóné oby
9: czáie/ iáko ſie iuż nie raz rzekło/ ſą przyczyną zginié=
10: nia Rzeczypoſpolitéy. A złych obyczáiów záſię przy

- 11: czyná fıkázóné náfzé przyrodzenié naprzód/ á potym
12: Rzeczypořpolitéy niedbáłość/ to ieřt/ przełożonych/
13: którzy ludźi řwownych/ y wyřtępných w czás nie
14: hámuia/ álbo y lámi zły przykład z řiebie dáia/ ták
15: w nábywaniu łákomym máiętnořci/ iáko y wewřze
16: lákim inřzym řpořobie żywotá. Z. Ale cóř to Rze
17: czypořpolitéy řzkodźić ma/ řem ia ábo łákomy/ ábo
18: vřratny? y owřzem co řie vřrat tycze/ mnie to bár=
19: řięy niř komu inřzemu wáđzi: á łákomy to podobno
20: winien/ řeby řie rad dobrze miał. P. Kiedyby lá=
21: komy człowiek do tego tylko kręfu řie brał/ áby řie
22: miał dobrze/ móglby řie iákokolwiek ćiępieć: ále iř
23: chćiwořć nie ieřt náłycona/ y owřzem im więćey
24: ma/ tym ieřcze więćey chce: przeto trudno řie tym
25: człowiek łákomy zdoić ma/ ře to czyni/ áby řie miał

E

dobrze

strona: 32

32

Wróżki

- 1: dobrze/ bo iř ten krés dawno mináł: ále iáko ie=
2: go chćiwořć niéma áni kónćá/ áni miáry/ ták y on
3: ku dobrému mieniu nigdy nie przydźie: bo nie tego
4: ón chce/ áby řie miał dobrze (co ná vřywaniu rze=
5: czy nábytych zależy) ále řeby miał co nawięćey/ á
6: tego nigdy y řam nie vřywał/ y drugiému vřywác
7: nie dáł: y dla tegóz prawdźiwy ono wiérřyk ieřt/
8: *Auarus nifi cùm moritur nihil rectè facit*: Lákomy/
9: powiáda/ chybá vmiéráiać dobrze czyni. A rzeczy=
10: pořpolitéy tym łákomřtwo wáđzi/ iř oná trwála

- 11: żadnym obyczajem być nie może/ ieno gdzie cnoty/
12: á przyfioięńftwá ludzje fie dżierzą: co wżyftko lá=
13: komftwo wywráca: bo niemálfz ták fprofnéy nie=
14: cnoty/ y ták fzkárádégo [!] vczynku/ do którégoby chći
15: wość á łákomftwo człowieká nieprzywiodło: ztąd
16: fałfze/ ztąd trućizny/ ztąd mordy/ ztąd zdrády nád
17: Pány włáfnymi/ y podawánié zamków/ y miaft
18: w ręce neiprzyácielfkié. Filip Król Mácedónfki/
19: kiedy mu o dżiwnie twárdym á niedobyтым zam=
20: ku powiádano/ pytał/ ieľliby tám ośieľ z fkrzynią
21: złotá doléść nie mógl: dáiac znác/ iż pieniádzmi w=
22: fzyftkiégo zykác może. A Iugurtá będąc więźniém
23: w Rzymie/ wiáwľzy łobie piérwłzé Pány pieniá=
24: dzmi/ y przepráwiwľzy łobie winę przez dáry/ pu=
25: fczón był wolno: á ogládáiac fie ná Rzym té fłowá

często

strona: 33

33

Ianá Kochánowľkiego.

- 1: często powtarzał: miałto przedáyné/ y zginiénia
2: bliľkié/ ieľli kupcá naydżie. Tymże duchem y on
3: Poncius Sámnis (którégó Cycero wľpomina)
4: powiedział: Gdżieś mię to byłá fortuná ná té czáfy
5: záchowáľá/ kiedy Rzymiánie dáry brác poczęľi/
6: nie daľ bych im był dłużéy pánowác. Mogę téż tu
7: y nowozefzľá pániá náľzę przypomniéć/ którą chcąc
8: hámowác/ áby byłá do wľóch nie ieżdżiľá vczynió
9: no było edykt/ iż ktobykolwiek zniá był iechaľ/ ten
10: pocźciwość/ ieľli fzláchćic: á ieľli chłop/ tedy gárdło
11: miał ftráćić: Dobra to byłá rádá/ bo zátym nie

- 12: miałby był Pan náfz džíseyfzy tákich trudności o=
13: koło Baru włafnéy mácierzyzny fwéy/ áni około
14: zebránia iéy. Ale cóż potym? ieno przez iedną noc
15: ten edykt trwał. Názáiutrz zásię wołano/ iż nie tyl
16: ko wolno káżdému z Królową iechác/ ále iefcze nád
17: to Król będzie vtráty nágradzał tym co zniá poia=
18: dą: z kądze ták prędká odmiáná? ábo którym te=
19: go fortélem dofzło? Trudno to wiedzieć/ bo fie w
20: nocy dżiało: á ci téż iuż podobno pomárli/ co o tym
21: wiedzieli: Ale to iednák Królowá przed fwymi iuż
22: będąc w dródze w głos powiádálá: *Si voluiffem,*
23: *et filium mihi vendidiffent.* Ztych tedy przykádów
24: obaczyć możesz/ w iákim niebefpieczeństwie y ten
25: Pan y tá Rzeczpołpólita ieft/ gdzie ludzie ná pię=

E ij

niądze

strona: 34

34

Wróżki

- 1: niądze chćiwi: bo v tákich áni zóná/ áni dżieci/
2: áni oyczyzná/ y Bóg podobno nie ieft ták miły/
3: iáko ieft złoto. A vtrátni/ by tácy wżytko chćieli
4: być/ iákom o iednym fłyfzał/ którego gdy pytano/
5: co będziefz czynił vtráciwfzy wżyftko? powiedźiał/
6: będę grał ná lutni/ y tym fie pożywię: by/ mówię ta=
7: cy wżytko byli/ iefczebych ie iáko táko otáka ćierpiał: Ale
8: owo gorfzy/ *qui fua perdideruⁿty, cùm deeft, aliena fe-*
9: *sequuⁿtur:* nie mogli ináčyéy/ więc roftérki śieią/ rzecz
10: pośpólitą miélfzáią: żeby fie im téż w tym rozruchu

- 11: co dołtało/ iáko więc w ogień bywa/ że nie włyfcy
12: gálzą. Táki był Kátiliná w Rzymie/ przewieczerza=
13: włyzy włyzytkę máiętność fwą/ chciał fie ná rzecz po=
14: fpolitą rzućić: á iż mu nie fzyły cíché práktiki/ wiechał
15: z Rzymu/ zebrał woyfko z tákichże iáko y fam/ ná=
16: kóniec zwiódł bitwę/ á iáko Bóg chciał przegrał/ y
17: fam ná plácu zołtał: á około niego przedśie síłá za=
18: cnych Rzymian ták z téy/ iáko y zowéy ftróny le=
19: gło. Nie tylko fobie tedy ludźie vtrátni fzkodliwi/
20: iákoś ty o nich powiádał/ ále y rzeczypołpolitéy bár
21: zo wádzą/ iáko fie z tego przykłádu znáczy. Tóz nie
22: bełpieczeńftwo ieft rzeczypołpolitéy od ludźi fwowolnych y rołpułtnych:
23: bo oni gárdząc práwem/
24: wzgardzáią vrząd/ y zwiérzchność páńfką: która
25: iełliby im kiedy groźna byłá/ tych dróg będą chćieć

łzukác

strona: 35

35

Ianá Kochánowfkiego.

- 1: fzukác/ miełzáiąc/ y podbórzáiąc ludźi/ iákoby włyzy
2: ftkiégo zniknąć mogli: á gdzieby im to niefzło/ tedy
3: oyczyznę y Páná zdrádziwły do nieprzyacielá zią=
4: dá/ y wódzmi przeciw oyczyźnie fwéy będą/ iákich
5: przykłádom w hiftóriách pełno. Do tegóz kréfu y
6: ámbicia ludźi wiedźie: bo gdzie przewieść fwégo
7: práktikámi niemogą/ tám fie ábo do gwałtu połpo
8: lićie wćiekáią/ álbo zpołtrónnymi nieiákié porozu=
9: mienié/ y bunty miéwáią/ co włyzyftko fą fzciefzki ku
10: zgubie rzeczypołpolitéy. Mam zá to/ że iuz z tą
11: rozumiełz/ iáko złé á rołpułtné obyczáie rzeczypo=

- 12: Ípolitéy ízkodzą. Z. Rozumiém dobrze/ ále fłu=
13: cham dáléy. P. A to coć fie zda/ że wtéy niezgodzie
14: y rofpuście nálfzéy Pan potomká niema? który ácz=
15: by żadného práwá dziedziczného do nas nie miał/
16: wízákóz byłáby wždy nieiáka nádzieiá/ żebyfmy fie
17: rychléy ná tego zgodzili/ którého oćiec/
18: dziad/ y prádziaď rzędem nam pánowáli/ niź gdzie nam kogo
19: obcégo ízukác przydzie. Z. Y toć niemála/ y mó=
20: wionóć iuź o tym ná kilku féymiech/ ále iáko nálfzy/
21: vmieią rzeczy podác/ á potym z mieyfcá nikam. P.
22: Nákokóz wotowáli? Z. Káždy ná fwégo. P. Ták
23: żeć y ná on czás będzie/ iefli kiedy przydzie ktemu:
24: á wié Bóg/ iáka zgodá będzie: Pánie Boże choway
25: nam tego Páná dľugo. Więć pátrzay dáléy/ iáko

E iij

fie

strona: 36

36

Wróżki

- 1: fie drógá ku złému ściele. Opátrzyli to byli dobrze
2: przodkowie nálfzy/ áby **tempore interregni** przećię
3: rzeczpoľpolita wporzãdku byľá: vczynili primatem
4: Arcybifkupá Gniéźniénfkiého/ y dáli mu moc féym
5: zkľádác/ ná którymby Król miał być obiéran/ y od
6: niegō koronowan. Wiákiéyże dźis cénie Arcybifkup?
7: ábo będziemli go chćieć wľzyfcy fľuchác? powiádá=
8: iá że iefť fľugá antikriřtów/ Boże vchoway być mu
9: wczym poľfufznym. A iefli ten nierząd będzie/ że
10: tego fťarádawného zwyczáiu odľtãpim (Boże day
11: to ábych ia zkľámaľ) ále niźli my Królá obierzem/

- 12: tym ich już kilką mieć będziem: Wtym sie też przy=
13: patrzą naszemu ni rządowi/ że tak wielkie królestwo
14: między tak wielkimi nieprziiiacieli siedząc Hét=
15: maná niéma: Stároftwoy tak długo niewáko=
16: wáło. Názbytechmy bełpieczni. A on Włoch praw=
17: dę powiedział/ że *forte in Polonia viuitur*: aż kiedy
18: nagła potrzebá przydzie/ tóż go szukać będziem: á
19: Boże day to/ byfmy go wždy náleżli: ktemu owo
20: zániedbánié zamków potrzebnych/ że ich nie náprá=
21: wuią/ á dáią sie im wálić/ nie práwie y to dobrze:
22: bo czáfu potrzeby gdzie sie indziéy z zóną/ y z dzie=
23: ćmi ludzie wćiec máią? A moglibyfmy sie Połoc=
24: kiém karác/ bo ten ieno prze złé opátrzenié zginął/ á
25: Boże day to/ byfmy go tak łáčno zásię doftác mo=

gli/ iá=

strona: 37

37

Ianá Kochánowłkiego.

- 1: gli iákołmy go ftráćili: Ale ia wąpię. Słuchayże mię
2: dáléy. Przychodzą mi ná myśl wiérłze iedné/ które
3: Cicero ziákiéyści komœdiéy ftaréy przjwodzi/ á be=
4: dą nam też służyć ku nášzéry rzeczy: bo o vpadku rze=
5: czypołpolitéy mówią. Pyta ieden/ *Quæso, quî ve=*
6: *fram Rempub: tam citò amififtis?* Odpowiada mu
7: drugi: *Proueniebant oratores noui, ftulti, adole=*
8: *fcentuli*. Z. A nie o nášzychże to pośléch mówi?
9: P. Chybábys chciał *Oratores* pośly wykładác. Z.
10: A iákóž? áza nie tak w Káncelláriiéy piśzą/ *Oratori*
11: *noftro*, pośłowi nášzemu. P. Prawdác że tak piśzą.
12: Ale tu ná tym mieyfcu (iáko mniémam że y lám

- 13: wiełz) nei poeł fie znaczy. A wízákże tego fie z tego
14: wierłzá mozem náuczyć/ iż biádá téy rzeczypołpoli=
15: téy/ o którą tácy ludzie radzą/ iákie tu Poetá opifu=
16: ie/ á zwałcza gdzie ich ielcze ták wielé bédźie/ że im
17: bédźie mógl mówić/ **Proueniebant oratores**. Iełt
18: wierłzyk ieden v Homerá/ którego ten łens pámię=
19: tam: Zle gdzie ich wiele rządzi: ieden Król niechay
20: bédźie. A Céfarz téz któryś vmiéráiąc powiedział/
21: że **multitudo** miedicoru^m **occidit principem**. Strzeż
22: Boże/ by o náłzény rzeczypołpolitéy tegóz niemówio
23: no potym. Z. Zgadzam fie y wtym z tobą/ że źle
24: gdzie ich wiele rządzi/ lepiéy/ by máło/ á mądrych.
25: P. A ná to zezwolifz mi/ co gdzieś Plato mowi/ że

zá od=

strona: 38

38

Wróżki

- 1: zá odmiáną muzyki/ y rzeczypołpolita odmiénić fie
2: muśi? Z. Trudna to ná mię. P. Ná to fie włzyłcy
3: philozophowie łtárzy zgadzáli/ że Muzyká ma
4: moc nád vmyłły ludzkiémi/ y między inłzym ćwi=
5: czeniém/ które dzieci miéwály/ kazano im y Muzy=
6: kę vmieć/ ták wiele dla przyłtoynéy rołkołzy/ álbo
7: zabáwy/ iáko łnadź wiécéy dla połtánowiénia do=
8: brych obyczáiow: y ztąd w nieśióná ielł muzyká
9: do kościółów/ y ták połtánowióna/ áby ludzie ku
10: nabożeńłtwu pobudzála: czego ták dálece ci nowi
11: prorocy niebaczą/ którzy mniémáią/ że to włzyłtko
12: wtániec kiedy orgány łłyłzá/ y tym kościoły porzą=
13: dné ludzióm prołtym hydzą/ iákoby muzyká nie dá

- 14: léy fie nieściągáá/ ieno iáko iéy on był **świádo^m**/ po=
15: ki fie był z miniftrá w miniftrá nieprzewiérzgnął.
16: Mieli tedy ftárzy iuz pewné miáry/ ábo iż ich fío=
17: wem rzekę/ hármoniie/ które któremu affektowi fío=
18: żyły: zkąd ono ieft co powiádáią o Alexándrze/ że
19: fkoró wftyfzał gránié/ porwał fie od ftołu do zbroie.
20: Pithágorás tákże widząc gniewliwégo młódzień=
21: cá/ który fie **gwałte^m** wdóm do iednéy biáléy główy
22: dobywał/ kazał zágrác (iáko oni zwáli) **fpondæu^m**,
23: y wśmierzył go/ że dał pokóy y fzedł do domu/ nie
24: vczyniwfzy żadnégo gwałtu. Keidy fie tedy Mu=
25: zyká odmiéni/ która ieft iákoby wódzem vmyfłów

náfzych/

strona: 39

39

Ianá Kochánowfkiego.

- 1: náfzych/ tedy zá nię y ludzkié obyczáie/ a zá obyczáy
2: mi y práwá. Y o żadną infzą przyczynę (iáko whifto
3: riiách czytamy) Tymoteufzá fławnégo muzyká z
4: Athén nie wygnano/ ieno iż był iednę ftrónę do
5: fwégo inftrumentu przyczynił: Ale zá náfzého wie=
6: ku nie iednę/ ále dziewięć ftrón do lutnié przydano/
7: á pieśni džíseyfzé ták dáleko fą rózné od Boguro=
8: dżice/ iáko y obyczáie od ftátutu. Táka tedy odmiá
9: ná w muzyce czyni odmiánę y w rzecypołpolitéy
10: iefli Płatónowi chcemy wierzyć/ który wrzecypo=
11: fpolitéy fwéy Poetów mieć niechciał/ iáko tych/ któ
12: rzy ludzkiémi affekty/ gdzie chcą/ wkładác mogą.
13: Z. Nieśmiém nie przeciw Platónowi mówic: bo

- 14: to *szłyfzę* [!] wczony człowiek był: ále máfz tych wrózek
- 15: co więcéy? P. A niewiém bychći iuż co miał: to przy
- 16: pomnię/ że fie iuż máło ie włyfłki królestwá obe=
- 17: fzy tą niezgodą o wiárę/ y rzadkié któreby iákiéy
- 18: znácznéy klęfki nie wzięło. Napofzledzék teraz Frán=
- 19: cia/ á po niék Niderlánd/ boię fię áby nas téz ten po
- 20: żar nie dofzedł: bo *fmiles caufæ*, *fmiles effectus* przy
- 21: nofzą: Páná Bogáby nam trzebá prośíc/ áby nam
- 22: dał Duchá fwego. Dobrze że mi przyfzło ná pámiéc
- 23: iużem był chćiał przeftác: iákóz to fámo powiedzia=
- 24: wły przeftánę. Rozumiém temu żeś fłychał o ftá=
- 25: réy iákiéyści praktyce/ która nie práwie dobrze téy

F

korónié

strona: 40

40

Wróżki

- 1: korónié zá tych czáfów náfzych tuży: ále y to máfz
- 2: ták pewną/ iákobyś fá m ná to pátrzał: W. Poznánium
- 3: ieft falá wielka bífkupia/ tám niżli ią był niebofczyk
- 4: Bífkup Czárnkowfki odnowił/ byli námáłowáni
- 5: *rzęde*^m włyfscy królowie Polfcy/ iákóz podobno iefcze
- 6: y dziś fá. Owa po Królu Zygmuncie/ niezoftałó iuż
- 7: mieyfćá infzym królóm ieno iednému. Tám kiedy
- 8: przyfzło málowác dziśieyfzého téz Páná ná tym
- 9: mieyfću/ które iákom powiedział/ iuż ieno iedno
- 10: było zoftałó/ przypátruiąc fie nálezióno nád nim pi
- 11: fmo ná wapnie żelázem/ ábo nożem wykřeślóné té=
- 12: mi fłowy/ *híc Regnum mutabitur*. Tego niewie=
- 13: dzieć kto to pífał/ y iáko tám dolazł/ bo pod fámy

14: łtropem. Może być/ że ten ktokolwiek był ztąd w=
15: żiał naprzód wróżkę/ iż to iuż ieno iednému Kró=
16: lowi mieyłce było zořtáło: á może téż być że iákim
17: infzym duchem/ którego my niewiémy. Iákokol=
18: wiek/ rzecz pewna/ że to tám było nápiřano/ wa=
19: żnoli to ma być/ álbo nieważno/ nieřmiem fie ná
20: żadną řtrónę řkłónić: Ale iednák może vřć między
21: infzé wróżki/ iáko y drugie/ á Pan Bóg mocen w=
22: řzyřtko w dobre obrócić. To com rozumiał o rzeczy
23: pořpolitéy nářzély/ y przéc z fię o nię boię/ wřzyřtkom
24: powiedział: poprawdźie trzebá fie było lepiély ná
25: to rozmyřlić/ y infzym porządkiem podobno mó=

wić:

strona: 41

41

Iana Kochánowřkiego.

1: wić: ále wedle czařu nie mogło być ináczély/ á téż
2: z tym nie poydę do Drukárnie. Z. Toř iuż powie
3: dźiał/ y wywiódl/ żeřmy Polacy we złey toni: po=
4: wiedzze mi/ iużli mamy do kónćá o łobie zwařpić/
5: czy ieřt iefcze iáko náđzieiá? P. Ieřli Bogá naprzód
6: nie bęđzie/ á pořtánowiénia lepřzého/ prózno fie cze
7: go dobrého řpodźiewáć. Z. Toby o tym mówić/
8: iákoby temu vpadkowi zábiegáć. P. Aza nie o tym
9: ná řeymiech rádżá? Z. Y owřzem o tym/ ieno iż
10: nam y podatku pilno. P. Y zá ten podátek widzę
11: nie wiele řpráwili: z Polřki kónie/ y piędniádze wy=
12: nieřli/ á Litwę ogłóđzili. Z. Owa niewmieřz ieno
13: gánić/ co ieřt łácno: ále vkazáć dróge/ iákoby to ná
14: práwić/ to by mąđręgo rzecz. P. Przetóż fie ia tego

- 15: zbraniem ábych otym nie mówił/ iż wiem/ żem od
16: mądrych dáleko. Ale iednák czáfu fwégo powiem ia
17: przećię/ co rozumiém. Bo teraz zda mi fie/ że y
18: iam fie námówił/ y tyś fie náfluchał. Z. Przešta=
19: wám ná twym zdaniu: y kiedykolwiek bę=
20: dziełz chćiał o tym mówić/ iáko o=
21: biecuiefz będę cię zówždy
22: rad fluchał. [grafika](#)